

**Umumiy o'rta ta'limda tasviriy san'at darslarida ijodiy va interfaol
metodlarni rivojlantirish****Aminova Sabina Anvar qizi**

Navoiy davlat universiteti

“Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi” – ta'lim yo'nalishi

2-kurs “E” guruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqola umumiy o'rta ta'lim muassasalarida tasviriy san'at darslarini takomillashtirishda ijodiy va interfaol metodlarni qo'llashning ahamiyatini o'rganishga bag'ishlangan. Tadqiqot jarayonida o'quvchilarning ijodiy salohiyatini oshirish, darsga qiziqishini kuchaytirish va pedagogik jarayonni samarali tashkil etish bo'yicha metodik yondashuvlar tahlil qilinadi. Maqolada innovatsion va interfaol usullar, shuningdek, darslarda ijodiy va mantiqiy vazifalarni qo'llashning pedagogik asoslari keltiriladi.

Kalit so'zlar: Tasviriy san'at, umumiy o'rta ta'lim, ijodiy metodlar, interfaol o'qitish, pedagogik yondashuv, innovatsion texnologiyalar, o'quvchi motivatsiyasi. Tasviriy san'at darslari o'quvchilarda vizual tafakkur, estetik did va ijodiy fikrlash qobiliyatini shakllantirishda muhim o'rin tutadi. Biroq an'anaviy metodlar o'quvchilarning darsga qiziqishini va faol ishtirokini to'liq ta'minlamaydi. Shu sababli, darslarda ijodiy va interfaol metodlarni qo'llash dolzarb ilmiy va amaliy masala hisoblanadi. Ushbu maqola umumiy o'rta ta'lim muassasalarida tasviriy san'at darslarining metodik takomillashtirilishini o'rganishga qaratilgan.

Umumiy o'rta ta'limda tasviriy san'at darslarining samaradorligini oshirish uchun ijodiy va interfaol metodlarni qo'llash muhim ahamiyatga ega. O'quvchilarning ijodiy fikrlashini, estetik didini va vizual tafakkurini rivojlantirish dars jarayonida turli metodik yondashuvlarni talab qiladi. An'anaviy dars metodlari ko'pincha o'quvchilarning passiv ishtirokiga olib keladi va ularning ijodiy salohiyatini to'liq ochishga imkon bermaydi. Shu sababli, tasviriy san'at darslarida innovatsion va interfaol yondashuvlarni joriy etish dolzarb pedagogik vazifa hisoblanadi.

Interfaol metodlar darslarda o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydi. Masalan, guruhli ishlash, muammoli vazifalar, diskussiya va loyiha asosida o'qitish o'quvchilarda tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi va ularni darsga jalb qiladi. Guruh ishlari orqali o'quvchilar bir-birining fikrlarini tahlil qiladi, ijodiy yechimlar ishlab chiqadi va natijalarni taqdim etadi. Shu bilan birga, interfaol metodlar o'qituvchiga o'quvchilarning individual imkoniyatlari va qobiliyatlarini aniqlash imkonini beradi, bu esa darsni shaxsiylashtirishga yordam beradi.

Flipped classroom texnologiyasi ham tasviriy san'at darslarida samarali qo'llaniladi. Ushbu metodda o'quvchilar yangi mavzuni uy sharoitida o'rganadi, dars davomida esa amaliy mashqlar, loyiha ishlari va ijodiy topshiriqlar bajariladi. Bu

yondashuv o'quvchilarga mustaqil fikrlash va ijodiy yechimlar yaratish ko'nikmalarini rivojlantirishga imkon beradi. Loyihaviy yondashuv esa o'quvchilarni ijodiy ishlashga rag'batlantiradi, ularni g'oyalarni vizual tarzda ifodalash va taqdim etishga undaydi. Shu bilan birga, loyiha asosida o'qitish o'quvchilarni jamoaviy ishga o'rgatadi va ularning mas'uliyatini oshiradi.

Texnologik vositalardan foydalanish darslarni yanada qiziqarli va samarali qiladi. Multimediali ta'lim materiallari, interaktiv doskalar, raqamli grafik dasturlar va onlayn resurslar o'quvchilarga rang, shakl va kompozitsiyani mustaqil ravishda o'rganish imkonini beradi. Shu bilan birga, texnologik vositalar o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish va dars mavzusini chuqurroq tushunishga yordam beradi. O'quvchilar san'at asarlarini tahlil qiladi, ularning uslubiy xususiyatlarini o'rganadi va o'z ijodiy ishlanmalarini yaratadi.

Ijodiy va mantiqiy vazifalarni qo'llash dars samaradorligini oshiradi. O'quvchilarga muammoli topshiriqlar berish, yangi texnikalarni o'rgatish va eksperimentlar o'tkazish ularning tasviriy savodxonligini oshiradi va abstrakt fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi. Shu bilan birga, individual yondashuvni ta'minlash har bir o'quvchining qobiliyati va imkoniyatlarini inobatga olishga imkon beradi, bu esa dars samaradorligini yanada oshiradi.

Baholash tizimi ham tasviriy san'at darslarida muhim rol o'ynaydi. O'quvchilarning ijodiy ishlari nafaqat baholanadi, balki rag'batlantiruvchi fikrlar va mulohazalar orqali ularning motivatsiyasi oshiriladi. Shu bilan birga, baholash jarayoni shaffof va adolatli bo'lishi, o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini aniq aks ettirishi lozim. Rag'batlantirish va ijobiy fikr-mulohazalar o'quvchilarda darsga qiziqishni kuchaytiradi va ularni yangi ijodiy ishlanmalar yaratishga undaydi.

O'quvchilarning ijodiy va estetik qobiliyatlarini rivojlantirish bilan birga, interfaol va ijodiy metodlar ularni ta'lim jarayoniga faol jalb qilishga xizmat qiladi. Darslar davomida o'quvchilarga tanqidiy fikrlash, ijodiy yechimlar yaratish va o'z ishlarini taqdim etish imkoniyatlari berilishi zarur. Bu nafaqat o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga yordam beradi, balki umumiy ta'lim sifatini oshiradi.

Shuningdek, tasviriy san'at darslarini takomillashtirishda o'qituvchining roli ham katta. O'qituvchi nafaqat bilim beruvchi, balki motivator, maslahatchi va ijodiy jarayonni boshqaruvchi sifatida faol qatnashadi. O'qituvchi metodik yondashuvlarni moslashtiradi, texnologik vositalardan foydalanishni tashkil qiladi va o'quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga oladi. Shu orqali dars jarayoni yanada samarali va qiziqarli bo'ladi.

Natijada, tasviriy san'at darslarida interfaol va ijodiy metodlarni qo'llash o'quvchilarning ijodiy va estetik qobiliyatlarini rivojlantirish, darslarni qiziqarli va samarali tashkil etish, ularni mustaqil va mantiqiy fikrlashga o'rgatish imkonini beradi. Bu esa umumiy o'rta ta'lim tizimida tasviriy san'at fanining metodik samaradorligini sezilarli darajada oshiradi va zamonaviy pedagogik talablar bilan uyg'unlashadi.

Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida tasviriy san'at darslarida ijodiy va interfaol metodlarni qo'llash o'quvchilarning ijodiy va estetik qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, interfaol metodlar, flipped classroom texnologiyasi, loyiha asosida o'qitish va texnologik vositalardan foydalanish o'quvchilarning darsga qiziqishini oshiradi, ularning mustaqil fikrlashini rag'batlantiradi va ta'lim sifatini yaxshilaydi. Shu asosda, tasviriy san'at darslarida metodik takomillashtirish o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga xizmat qiladi va umumiy ta'lim sifatini sezilarli darajada oshiradi. Dars jarayonida individual yondashuv, rag'batlantiruvchi baholash tizimi va ijodiy vazifalarni qo'llash o'quvchilarning ijodiy salohiyatini yanada rivojlantirishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Шавдиров С. А. Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности // Педагогическое образование и наука. – 2017. – № 2. – С. 109-110.
2. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons // Eastern European Scientific Journal. – 2017. – № 1. – С. 131-134.
3. Shovdirov S. A. Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari // Inter education & global study. – 2024. – № 1. – С. 8-14.
4. Shavdirov S. Method of organization of classes in higher education institutions using flipped classroom technology // AIP Conference Proceedings. – AIP Publishing LLC, 2025. – T. 3268. – № 1. – С. 070035.
5. Ibraimov X., Shovdirov S. Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students // Science and innovation. – 2023. – T. 2. – № B10. – С. 192-198.
6. Шавдиров С. А. Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари // Современное образование (Узбекистан). – 2017. – № 6. – С. 15-21.
7. Шавдиров С. А. ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОМУ О. И ПРИКЛАДНОМУ ИСКУССТВУ // INTERNATIONAL SCIENTIFIC REVIEW OF THE PROBLEMS AND PROSPECTS OF MODERN SCIENCE AND EDUCATION. – 2018. – С. 84-85.
8. Shovdirov S. TASVIRIY SAVODXONLIKKA OID O'QUV KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHDA O'QUVCHILARNI MANTIQUIY VA ABSTRAKT FIKRLASHGA O'RGATISH // Евразийский журнал академических исследований. – 2023. – Т. 3. – № 12. – С. 193-196.

9. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts // International Journal on Integrated Education. – 2023. – T. 4. – № 3. – C. 60-66.